

Zaključci i prijedlozi usmjereni prema poboljšanju sustava gospodarenja otpadnim uljima u Republici Hrvatskoj

Zaključci i prijedlozi usmjereni prema poboljšanju sustava gospodarenja otpadnim uljima u Republici Hrvatskoj doneseni na 40. znanstveno-stručnom simpoziju *Maziva 2007* (Pula, listopad, 2007.) kojeg je organiziralo Hrvatsko društvo za goriva i maziva i na seminaru *Gospodarenje otpadnim uljima* (Zagreb, svibanj, 2008.) kojeg je također organiziralo Hrvatsko društvo za goriva i maziva uz: Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatsku gospodarsku komoru i Sekciju za kemijsko inženjerstvo Hrvatskog društva kemijskih inženjera i tehnologa:

1. Zakonodavstvo

1.1. Stimulirati razvoj, proizvodnju i korištenje biološki brzo razgradljivih maziva, kako bi se povećalo njihovo korištenje usprkos višoj nabavnoj cijeni (primjer: maziva za podmazivanje lanaca motornih pila, vijenaca kotača, žičane užadi, hidraulike za poljoprivrednu i građevinsku mehanizaciju, vojne opreme, vozila javnog prometa, dvotaktnih motora i sl.). Mehanizam stimuliranja trebaju razraditi stručnjaci zainteresiranih strana, koristeći iskustva i praksu iz okruženja.

1.2. Dopustiti uvoz, prema potrebi, razmjerno čistih i analitički provjerenih otpadnih ulja I. kategorije iz šire regije istočne i jugoistočne Europe kako bi se osigurale dovoljne količine osnovne sirovine za pokretanje ekonomski isplative materijalne uporabe.

1.3. Koristiti kilogram (kg) kao jedinicu mjere za količinu otpadnih ulja u svim zakonima i podzakonskim aktima Republike Hrvatske te pratećim obrascima.

1.4. Izuzeti mazive masti od plaćanja naknade, budući da se smatraju sastavnim dijelovima strojnih elemenata. Njihovo kontrolirano zbrinjavanje se posebno plaća.

1.5. Osloboditi plaćanja naknade sve grupe maziva koje nisu bile obuhvaćene obveznim faktorima povrata u Pravilniku o vrstama otpada, a navedene su u Dodatku 1 Pravilnika o gospodarenju otpadnim uljima (ulja za premazivanje / odvajanje kalupa i ulja za privremenu zaštitu od korozije, tarifna oznaka 27101991).

1.6. Obveznik plaćanja naknade zbrinjavanja otpadnih mazivih ulja plaća naknadu zbrinjavanja samo za one količine proizvedenih i/ili uvezenih mazivih ulja koje stavlja u promet na tržište RH. Istovremeno, na propisanim obrascima i uz potrebne dokaze, kao što je JCD, dostavlja Fondu podatke o izvezenim količinama svježih mazivih ulja.

1.7. Potrebno je unaprijediti sustav praćenja "životnog ciklusa" ulja prema postojećem zakonodavstvu.

2. Prikupljanje i uporaba

2.1. Poticati materijalnu uporabu povoljnim kreditnim linijama EU za izgradnju modernog, ekološki prihvatljivog postrojenja za ponovnu proizvodnju baznih ulja iz otpadnih ulja. Studiji isplativosti predložene investicije morala bi prethoditi strategija gospodarenja otpadnim mazivim uljima u RH. Hrvatsko društvo za goriva i maziva je kompetentno predložiti tim stručnjaka koji će je načiniti i proslijediti na usvajanje nadležnom tijelu državne uprave.

2.2. Ubrzati i poticati daljnji razvoj sustava izgradnjom i opremanjem županijskih i gradskih sakupljališta (reciklažnih dvorišta), koristeći i sredstva iz pretpristupnih fondova za ulazak u EU (IPA, ISPA), kako bi se kontinuirano osiguravala selektivno prikupljena otpadna ulja poznatih i ujednačenih svojstava.

2.3. U bliskoj budućnosti će se ulja moći mijenjati samo u servisima, a u maloprodaji će se moći kupiti samo mala pakiranja zbog nadolijeva. Privremeno rješenje može biti i politika da se otpadna ulja iz maloprodaje mogu vratiti benzinskim crpkama na kojima su kupljena (uz predočenje računa), s tim da se iz Fonda financiraju ekokontejneri s tankvanama i nadstrešnicama.

2.4. Promicati i poticati uporabu rabljenih ulja "na licu mjesta", posebice kod velikih potrošača. Postupke uporabe (čišćenja) prilagoditi vrsti i svojstvima dostupne sirovine, stupnju onečišćenja i količini.

2.5. Sakupljanje i uporaba otpadnih vodomješivih tekućina za obradbu metala je zahtjevan i skup proces, posebno ako problem rješavaju posjednici sa sakupljačima, a to je sada realnost. Predlaže se da Fond podrži investicije u neko od poznatih tehnoloških rješenja, na temelju prethodne studije. Najbolje je to činiti u blizini posjednika velikih količina otpadnih emulzija, kako bi se izbjegao nepotrebn transport. Radi se uglavnom o emulzijama niskih koncentracija (2-5 mas. %) ulja u vodi.

3. Kontrola kvalitete i provođenja zakonodavstva

3.1. Prioritet je pojačanim djelovanjem inspekcijskih službi i mogućim uvođenjem velikih novčanih kazni i krivične odgovornosti spriječiti nelegalnu trgovinu opasnim otpadom. Posljedica takve trgovine je korištenje otpadnih ulja kao energenata na način suprotan odredbama Zakona. Time se problem seli sa zemlje u zrak, a zatim ispiranjem vraća na tlo i vode ali u znatno proširenom području, s nesagledivim i neispravljivim posljedicama za okoliš i zdravlje ljudi.

3.2. Potreban je objedinjeni inspekcijski nadzor svih koraka tijekom sakupljanja, uporabe i konačnog zbrinjavanja otpadnih mazivih ulja.

3.3. Poboljšati praćenje tijeka otpada - nužna je ažurnost i potpuni nadzor te provedba kontrole dostavljenih podataka od ovlaštenika koncesija za sakupljanje i uporabu otpadnih mazivih ulja.

3.4. Inspekcijskim nadzorom kontrolirati mjesta i uvjete spaljivanja otpadnih mazivih ulja.

3.5. Pomoći akreditiranim laboratorijima u nabavi opreme, posebice one koja je nužna samo povremeno. Uspostava i održavanje statusa akreditiranog laboratorija zahtijevaju značajne materijalne i ljudske resurse.

3.6. Omogućiti uvjete za otvaranje novih ovlaštenih laboratorija za analizu otpadnih ulja, kako bi se skratilo čekanje na rezultate ispitivanja.

3.7. Sniziti troškove analitičkih ispitivanja, na primjer smanjenjem troškova pri kupovanju opreme (poticaji, niža stopa ili povrat poreza).

4. Obrazovanje i promidžba u javnosti

4.1. Organizirati seminare s detaljnim uputama za primjenu Zakona RH iz ovog područja.

4.2. Osmišljenim promidžbenim akcijama povećati razinu znanja i svjesnost javnosti o opasnostima otpadnih ulja za zdravlje i okoliš (na primjer, letak i prilozi u novinama, plakati, televizijska promidžba; dobar je primjer akcija *Prihvatite izazov težak jednu tonu CO₂* koju su pokrenuli Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva).

4.3. Informirati javnost o rezultatima inspekcijskih nadzora i nalaza u svim vrstama medija.